

здібність може існувати і тепер, але вже не як космогонічна сила, а в певних межах «художньої творчості» або «історичного пізнання» (Дж. Коллінгвуд).

СИМВОЛІЧНА ЕСТЕТИКА НА ОСНОВІ МІФОЛОГІЇ У ФРЕНСІСА БЕКОНА

Ю. Сабадаш, Приазовський державний технічний університет, Маріуполь

Епоха Відродження ознаменувалась величезним інтересом до античності. Робились спроби раціонального переосмислення міфологічного матеріалу та вирішення проблем ставлення раціонального знання до міфологічної розповіді. Звертаючись до античної міфології, гуманісти епохи Відродження вбачали в ній вираження почуттів і пристрастей людської особистості, що прагне до емансипації. Антична міфологія трактувалась як моральні поетичні алегорії.

Алегоричне тлумачення міфів довго залишалось превалюючим (трактат Д. Бокаччо, пізніше твори Ф. Бекона та ін.). Так один з основних трактатів Ф. Бекона називається «Про мудрість древніх», 1609. В ньому Бекон говорить про таємний смисл міфів і про те, що міфи не можна зводити тільки на одні розваги та цікаву сюжетність. Міфи ці створювались впродовж багатьох віків, і тому в них можливі протиріччя. Прагнучи видобути з древніх міфів їхню філософську сутність, він вважає античні міфи своєрідними алегоріями. Однак, з нашої теперішньої точки зору, метод Бекона навряд чи зводиться до однієї лише алегоризації. Адже алегорія — це завжди «вказування на якийсь інший предмет, не змальований в самій алегорії, так що істина міфу, з алегоричної точки зору, могла б бути предствалена за допомогою будь-якого іншого сюжету» [1, с. 495].

В алегорії сюжетна сторона не має жодного самостійного значення, а є лише одним з незчисленних прикладів функціонування тієї абстрагованої істини, на яку вона вказує. Позаяк філософські ідеї, добувані Беконом з античних міфів, цілком відповідають індуктивно-емпіричним спостереженням і античні міфи є художніми творами, то не буде помилкою, якщо беконівську розробку античної міфології наректи символічною естетикою.

Прикладом може бути його тлумачення античного міфу про Орфея. Бекон так і пише, що міф про Орфея «дає образ універсальної філософії» [2, 2, с. 252]. Згідно з Беконом, філософія не зводиться лише до сенсорної побудови, а повинна творити дива і приголомшувати все живе й неживе своїми методами. «Особистість Орфея, людини дивовижної, воістину божественної, що володіла будь-якою гармонією і вміла солодкими мелодіями хвилювати й захоплювати всіх і все, дуже легко може бути використана як зображення філософії» [2, 2, с. 252]. Жадаючи повернути до життя свою померлу дружину, він своїм солодким співом та грою зачаровує підземних богів, які під його впливом дозволяють їй повернутись на поверхню землі. Після загибелі своєї дружини «Орфей у відчаї, зненавидівши жінок, йде в пустельні місця і там такими ж неземними, солодкими звуками ліри та співом спочатку привернув до себе усіх звірів, а ті, втративши свою природу, свою дику агресивність, невідвласні більше поклику хтивості й люті, не турбуючись, як задовільнити голод і як відстежити здобич, стояли довкола нього, як в театрі, добродушні й покірливі, і тільки пожадливо вслухаючись в звучання його ліри» [2, 2, с. 253]. Саме так Бекон розуміє «мистецьке орудування природою». А в тому,

що Орфей був розтерзаний шаленими вакханками, Бекон вбачає символ нищих суспільно-історичних сил, що не терплять торжества високої філософії».

Далі на ґрунті міфів Бекон розробив символічне розуміння усього суцього, і передусім, матерії, природи, атомів, руху тощо.

З багатьох інших міфів, що не мають прямого космологічного значення, можна навести, наприклад, міф про Дедала. На прикладі міфу про Дедала видно, як глибоко Бекон розумів поєднання в особистості художника обдарованості і злочинності. Саме такого значення Бекон надає міфові про Дедала [2, 2, с. 265-267]. Міфами про Ікара, а також про Сциллу та Харібду Бекон ілюструє власне вчення про золоту середину. Щоб не загинути так, як загинув Ікар, не слід піддаватися ні «пориванням захоплення, ні малодушній слабкості». Сцилла для Бекона — «скеля розчленувань», Харібда ж — «прірва узагальнень» [2, 2, с. 286-287]. В *Прозерпіні* він побачив ефірний дух, що потрапив в підземне ув'язнення [2, 2, с. 290-293].

Міф у Бекона трактується з науково-пізнавальної точки зору, і панорама світу, що виникає в результаті його міфологічних інтерпретацій, досить близько нагадує собою загальновідродженську картину світу.

Література

1. Лосев А. Ф. Эстетика Возрождения. — М., 1982.
2. Бэкон Ф. Сочинения в двух томах. — М., 1971-1972.
3. Гарэн Э. Проблемы итальянского Возрождения. — М., 1986.

КООРДИНАТЫ МИФА В ПОЗНАНИИ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ

О. К. Садовников, Национальный фармацевтический университет, Харьков.

Диалектический процесс познания действительности определяет возможности человека от сенсорного ощущения до представления, которые определяют некий образ на уровне чувственного познания. Далее данный образ подвергается рациональной обработке от понятия до умозаключения. Происходит процесс соприкосновения с миром и его осознание, совершается процесс *видения* мира. В такой схеме совершенно не остается места мифу, что представляется неверным. А. Ф. Лосев в «Диалектике мифа» показал, что миф диалектичен, и, следовательно, миф должен занять свое место в диалектическом познании мира.

Миф проявил себя как часть сознания человека, восполняющий различные пробелы в понимании и осознании мира. Миф направлен на восприятие мира через личностно-чувственные ощущения, при ориентации на родственно-коллективные формы, и становится проекцией самого человека в пояснении мира. Так миф и мифология, как система мифов, выполняют свои мировоззренческие функции, то есть определяют восприятие общей картины мира. Здесь можно определить два направления: пояснительно-методологическое — несущее знания, пути, методы для их достижения, применения, и эволюционистское — вписывающее миф или мифы в существующие мировоззренческие системы. Здесь миф проявляет себя как имманентно присущая человеку часть сознания. Но в таком случае заметно противоречие: миф как часть сознания оказывается

Р2
Ф56

82
Р56

Асоціація «Новий Акрополь»
Інститут Філософії ім. Г.С.Сковороди НАНУ
Філософський факультет КНУ ім. Тараса Шевченка
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПНУ
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ
Українська секція АІСА (UNESCO)

ФИЛОСОФИЯ МИФУ КЛАСИЧНИЙ ТА СУЧАСНИЙ ПІДХОДИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
10–11 січня 2003 р.

Частина 1

Київ 2003

2к